

LÄRARHANDLEDNING **ENTREPRENÖRERNA**

I tv-serien *Entreprenörerna* får vi möta sex framgångsrika företagare och entreprenörer som har varit banbrytande och nydanande inom sina respektive branscher.

Avsikten med tv-serien är att lyfta fram entreprenörskap ur ett historiskt perspektiv, men också att sätta ljuset på banbrytande kvinnliga entreprenörer. Beskrivningar av företagande och entreprenörskap saknas generellt i vår historiebeteckning och trots att kvinnor i alla tider har varit framgångsrika företagare saknas välkända och naturliga förebilder.

Skolverket har också i den nya skolreformen lyft fram entreprenörskap, tv-serien är därför mycket användbar i kurser på gymnasiet och även åk 9 på högstadiet.

"Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande. Därigenom ökar elevernas möjligheter att kunna starta och driva företag. Entreprenöriella förmågor är värdefulla för arbetslivet, samhällslivet och vidare studier" SKOLFS 2011:144 (Förordning om läroplan för gymnasieskolan; utfärdad den 29 september 2011)

PROGRAMMEN GER OCKSÅ MÖJLIGHET TILL FÖRDJUPNINGSBETE INOM OMRÅDEN SOM

- Entreprenörskap
- Organisation och ledarskap
- Samhällskunskap
- Internationell ekonomi
- Historia
- Lagar och normer kring kvinnors liv t ex: myndigheter, möjligheter till utbildning, rösträtt mm.
- Forskning: Vad synliggörs och berättas? (Och vad berättas inte?)
- Nya perspektiv på kvinnlig företagsamhet.

SÅ HÄR KAN DU ANVÄNDA PROGRAMMET

FÖRE

PRATA OM ENTREPRENÖRSKAP, låt eleverna brainstorma. Diskutera kring definitionen av entreprenörskap som "förmågan att identifiera möjligheter och skapa resurser för att ta tillvara möjligheter".

VILKA ÄR TYPISKA EGENSKAPER för en entreprenör?

DISKUTERA GENUSPERSPEKTIVET! Be eleverna nämna några kända kvinnliga företagsledare eller andra kända kvinnliga entreprenörer från alla tider. Exempel: Var Moder Teresa en entreprenör? Är Lady Gaga en entreprenör?

VAD ÄR EN AFFÄRSIDÉ? Titta på olika definitioner och ta upp några exempel. Hur kan man tillfredsställa olika behov och lösa problem?

HUR STARTAR MAN ETT FÖRETAG?

Låt eleverna brainstorma affärsidéer och kanske starta ett fiktivt företag. (Eller på riktigt, genom t ex Ung Företagsamhet. <http://www.ungforetagsamhet.se/>)

VAD ÄR SKILLNADEN mellan en visionär och en entreprenör?

VISA PÅ FÖRÄNDRINGAR I PENNINGVÄRDE! Vad motsvarade t ex 100 kr vid sekelskiftet?

EFTER

SKAFFA MER INFORMATION om programmets kvinnor! (se även fördjupning bredvid)

LETA EFTER KVINNliga FÖREBILDER IDAG!

Vad är det som skapar en förebild idag? Skiljer sig uppfattningen om förebilder mellan unga och vuxna? Hur då?

FÖRDJUPA KUNSKAPERNA INOM OLIKA TEMAN

(ledarskap, organisation, handel och ekonomi, hållbar utveckling, genus, mm.)

TITTA PÅ OLIKA FÖRETAGSFORMER (ägarande, skyldigheter, risker etc.).

DISKUTERA BEGREPPET LEDARSKAP KONTRA CHEFSKAP

Är det samma sak? Vilka egenskaper bör en ledare ha? Kan egenskaperna viktas? Är t ex karisma viktigare än tydlighet?

(humor, tydlig, rättvis, kunnig, målinriktad, mm)

INCITAMENT: Vad får människor att jobba? Diskutera t ex vad som får eleverna att gå till skolan/plugga vidare.

HÅLLBAR UTVECKLING, VAD ÄR DET? Hade dessa kvinnor detta i åtanke? Hur?

TA UPP ANSTÄLLNINGSFORMER, fackförbund, rösträtt mm.

FÖRETAGSKULTUR VAD ÄR DET? På Grand Hôtel hälsar man än idag på en tavla av Wilhelmina Skogh varje morgon.

KAN ELEVERNA KOMMA PÅ någon företagskultur som gäller på er skola?

TIPS

- Hur såg samhället ut där programmets kvinnor växte upp och verkade?
- Hur såg förutsättningarna ut för de kvinnliga entreprenörernas verksamheter och vad hade de för utgångspunkter som personer?
- Vilka var deras drivkrafter och utgångspunkter?
- Vilka behov fanns runt om i samhället och hur uppfyllde de dessa?
- Hur reagerade de på omvärldens krav och behov?
- Hur tog de sig fram och vilket stöd och nätverk hade de tillgång till?
- Vilka problem och hinder tacklade dessa kvinnor och hur?

Fördjupning

www.naringslivshistoria.se

- Kvinnors företagande, den verkliga framtidshistorien (2009)

- Stråhattar & Batterier- en bok om kvinnors entreprenörskap då och nu (2010)

Credits

Pedagogisk rådgivare: Henrik Milles.

Innehåll/historisk rådgivare: Anette Karls Fors, Centrum för Näringslivshistoria.

Bilder: Sofia Gumaelius: Gumaelius Annonsbyrås arkiv, Centrum för Näringslivshistoria (en av bilderna dock från Stockholms stadsmuseum).

Wilhelmina Skogh: Grand Hotels arkiv, Centrum för Näringslivshistoria

Hilda Ericsson: Ericssons arkiv, Centrum för Näringslivshistoria

Hanna Lindmark: Ewonne Winblad

SKOLFS 2011:144 (Förordning om läroplan för gymnasieskolan; utfärdad den 29 september 2011)

INNEHÅLL

Sofia Gumaelius (1840-1915)

Sofia Gumaelius växte upp i Örebro i en skara om nio syskon. Vid 36 års ålder fattade hon ett modigt beslut, att starta en annonsförmedlingsbyrå i Stockholm.

Hennes affärsidé var lika enkel som genial: Ett betalningstillfälle, ett manuskript och ett fast pris. På kort tid blev hennes byrå störst i Sverige. Det fanns ju ett behov av att annonsera i denna industrialiseringens och folkökningens tid. Sofia Gumaelius fick smeknamnet "First Lady of the Press" och var en av de första kvinnorna i Publicistklubben. Hon engagerade sig för kvinnlig rösträtt och i sociala frågor.

I tv-programmet möter vi författaren Ewonne Winblad, som berättar om Sofias gärning, och Amanda Koutra, vd för en annonsbyrå, som kommenterar och lyfter fram Sofias framsynthet och hennes betydelse för branschen.

Wilhelmina Skogh (1849-1926)

Wilhelmina Skogh föddes på Gotland och växte upp under enkla förhållanden. Direkt efter hon konfirmerats reste hon till Stockholm och arbetade sig snabbt upp inom hotell- och restaurangbranschen. Redan som ung blev hon hotelldirektör i det övre toppskiktet. Hon blev senare även VD för Grand Hotel, där hon skapade den världsberömda vinterträdgården

Wilhelmina Skogh verkar ha kunnat förflytta berg och hennes entreprenörskap under det sena 1800-talet präglades av pionjäranda och var på många sätt banbrytande.

I tv-programmet möter vi journalisten Ingela Östlund som berättar om varför Wilhelmina Skogh blev så framgångsrik. Vi får följa med Maria Maruska, källarmästare på Grand Hôtel i Stockholm, där många av Wilhelminas idéer än i dag lever kvar.

Hilda Ericsson (1860-1941)

Ericsson är idag ett av världens ledande telefonföretag med tusentals anställda. På många sätt är företaget synonymt med teknikutveckling och innovation och grundaren Lars Magnus Ericsson räknas till en av Sveriges mest framgångsrika entreprenörer.

Mindre känt är att även Hilda Ericssons insatser i företaget LM Ericsson var avgörande för den tidiga utvecklingen och framgången. Hon var typiskt nog mer känd för allmänheten som Lars Magnus hustru.

I programmet får vi inblick i hur Hilda blir involverad i arbetet med att bygga upp och driva företaget, bli genom att styra hela verksamheten under LMs frekventa utlandsresor. Hon skötte då både produktion och kundkontakter.

Amanda Christensen (1863-1928)

Amanda Christensen är en av många kvinnor som hittade sin försörjning inom den textila industrin. Att verka som sömmerska var vanligt under 1800-talet, men Amanda såg en särskild nisch i tillverkning av slipsar och kravatter av allra högsta kvalitet. I början av 1900-talet lanserade firman det varumärke som den blivit mest känd för, "Röda Sigillet".

För att lyckas fick hon gå vid sidan av rådande normer och trotsa föreställningar om manlig och kvinnlig kompetens. Hennes företag och berömda slogan "Jag säljer inte ett pris utan kvalité" lever kvar än idag.

I programmet får vi följa hur Amanda utvecklas från sömmerska till VD för ett av branschens största bolag.

Ulla Murman (1926 -)

Ulla Murman startade sin skrivbyrå på 1950-talet efter en idé som hennes syster hade med sig hem efter ett USA-besök. Det hon inte visste när hon startade var att privat arbetsförmedling var förbjuden i Sverige och att det tolkades som brott mot arbetsmarknadsreglerna när hon lät sin sekreterare åka ut till kunden på uppdrag.

I programmet får vi följa Ullas kamp mot myndigheterna, en kamp som kom att förändra regelverken och bana väg för dagens bemanningsföretag. Hennes företag räknas som det första moderna bemanningsföretaget i Sverige och är idag en del av ManPower.

Hanna Lindmark (1860-1941)

Hanna Lindmark auktionerades som nioåring ut till lägstbjudande, då fadern inte kunde försörja familjen efter hustruns bortgång. Som flicka arbetade hon sig upp som piga, hushållerska och fick så småningom en tjänst som servitris på KFUM:s servering i Östersund där hon gjorde verklighet av sina drömmar.

Hennes affärsidé var att sälja och servera svensk husmanskost samtidigt som hon utbildade unga flickor i matlagning, det som så småningom kom att bli Margaretaskolorna.

I programmet får vi följa hennes historia som en av Sveriges riktigt framgångsrika kvinnliga entreprenörer kring sekelskiftet 1800-1900.